

Titlurile executorii europene

Prof. univ. dr. Florea Măgurenu*

The Executory European Titles

Abstract

The article points out the main aspects of the application in Romania of the decisions pronounced in other countries of the European Union or in countries from the European, economic area. The most important objective is represented by the ensurance of a free circulation of the juridical decisions which represents the certitude of the approval of the executory European titles in all the EU countries.

Key words: *executory titles, European legislation, treaty of Amsterdam, cooperation, free circulation.*

Cuvinte cheie: *titluri executorii, legislație europeană, tratatul de la Amsterdam, cooperare, libera circulație.*

1. Legislația de până la apariția **Regulamentului (CE) nr. 805/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 aprilie 2004**, privind recunoașterea și încuviințarea executării în România a hotărârilor pronunțate în alte țări ale Uniunii Europene ori din state aparținând spațiului economic european, era destul de complicată și greoaie, ceea ce îngreuna mult executarea silită a acestor titluri executorii¹. Comunitatea Europeană a adoptat, în special, în domeniul cooperării judiciare în materie civilă, dispoziții care sunt necesare bunei funcționări a pieței comunității, sens în care la data de 3 decembrie 1998, Consiliul² a adoptat un plan de acțiune al Consiliului și al Comisiei privind normele optime de punere în practică a dispozițiilor Tratatului de la Amsterdam privind instituirea unui spațiu de libertate, securitate și justiție³

Crearea și dezvoltarea unui spațiu de libertate, securitate și justiție în Uniunea Europeană, impune și armonizarea legislației interne la cea a Comunității Europene, sens în care, trebuie să fie adoptate, printre altele, măsuri în domeniul cooperării judiciare în materie civilă și comercială care sunt necesare pentru buna funcționare a pieței interne. Inclusiv în materia executării silite a hotărârilor judecătorești și a altor titluri executorii⁴. Prin Legea nr. 191 din 19/06/2007 pentru

* Autorul este cadru didactic la Facultatea de Drept din cadrul Universității Româno-Americană din București.

¹ A se vedea Legea nr. 105/1992 din 22/09/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 245 din 01/10/1992

² A se vedea și Avizul Parlamentului European din 8 aprilie 2003 (JO C 64E, 12.3.2004, p. 79), Poziția comună a Consiliului din 6.2.2004 (nepublicată) și Poziția Parlamentului European din 30.03.2004 (nepublicată).

³ JO C 19, 23.1.1999, p. 1.

⁴ Pentru un examen amănunțit privind executarea silită, a se vedea: S. Zilberstein, V.M. Ciobanu, Drept procesual civil. Executarea silită, vol. I și II, Ed. Lumina Lex, București, 1996; D. Negulescu, Execuțiunea silită, Principiile generale, vol. I, Tipografia Guttenberg, București, 1910; E. Herovanu, Teoria executării silite, Ed. Cioflec, București, 1942; I. Stoenescu, A. Hilsenrad, S. Zilberstein, Tratat

aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 119/2006 privind unele măsuri necesare pentru aplicarea unor regulamente comunitare de la data aderării României la Uniunea Europeană⁵, au fost stabilite reglementări privind aplicarea **Regulamentului (CE) nr. 805/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 aprilie 2004** privind crearea unui titlu executoriu european pentru creanțele necontestate⁶. Prevederile acestui Regulament sunt obligatorii și pentru România, dispozițiile pe care le conține având un caracter obligatoriu în integralitatea lor aplicându-se cu prioritate față de legislația națională.

În cursul întrunirii de la Tampere din 15 și 16 octombrie 1999, Consiliul European a aprobat principiul recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești ca piatră de temelie pentru crearea unui adevărat spațiu judiciar. Ulterior, la data de 30 noiembrie 2000, Consiliul a adoptat un program privind măsurile de punere în practică a principiului recunoașterii reciproce a hotărârilor în materie civilă și comercială⁷.

Consiliul European a considerat că este necesară accelerarea și simplificarea executării în alt stat membru decât cel în care s-a pronunțat hotărârea judecătorească prin eliminarea tuturor măsurilor intermediare care se iau înaintea executării în statul membru în care se solicită aceasta. S-a considerat că o hotărâre judecătorească care a fost certificată ca titlu executoriu european de către instanța judecătorească de origine ar trebui tratată, în scopul executării, ca și cum aceasta ar fi fost pronunțată în statul membru în care s-a solicitat executarea⁸.

Prin Regulamentul menționat, s-a urmărit asigurarea liberei circulații a hotărârilor judecătorești, a tranzacțiilor judiciare și actelor autentice în toate statele membre, fără a fi necesar să se recurgă la o procedură intermediară în statul membru de executare. Ca urmare, hotărârea judecătorească care a fost certificată ca titlu executoriu european în statul membru de origine este recunoscută și executată

teoretic și practic de procedură a executării silite, Ed. Academiei, București, 1966; C. Sion, Căile de execuție, Iași, 1943; I. Stoenescu, S. Zilberstein, Tratat de drept procesual civil, vol. II, Universitatea București, 1981, p. 207 și urm.; E. Dan, Codul de procedură civilă adnotat, București, 1921, p. 537 și urm.; Fl. Măgureanu, Drept procesual civil, ed. a IX-a, Ed. Universul Juridic, București, 2007, p. 558 și urm.

⁵ Lege nr. 191/2007 din 19/06/2007 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 119/2006 privind unele măsuri necesare pentru aplicarea unor regulamente comunitare de la data aderării României la Uniunea Europeană, a fost publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 425 din 26/06/2007. A se vedea și Ordonanță de urgență nr. 119/2006 din 21/12/2006, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 1036 din 28/12/2006.

⁶ A se vedea: Regulamentul (CE) nr. 805/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 aprilie 2004 privind crearea unui titlu executoriu european pentru creanțele necontestate și Regulamentul Consiliului (CE) nr. 44/2001 din 22 decembrie 2000 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială. A se vedea și modificările aduse Regulamentului prin Regulamentul (CE) nr. 1496/2002 al Comisiei (JO L 225, 22.8.2002, p. 13).

⁷ A se vedea Avizul Parlamentului European din 8 aprilie 2003 (JO C 64 E, 12.3.2004, p. 79), Poziția comună a Consiliului din 6.2.2004 (nepublicată în Jurnalul Oficial) și Poziția Parlamentului European din 30.3.2004 (nepublicată în Jurnalul Oficial).

⁸ A fost dat ca exemplu Regatul Unit, unde înregistrarea unei hotărâri străine certificate se va face conform aceluiași norme ca cele care reglementează înregistrarea unei hotărâri pronunțate într-o altă parte a Regatului Unit și nu va trebui să implice o revizuire pe fond a hotărârii străine.

în celelalte state membre, fără a fi necesară încuviințarea executării și fără a fi posibilă contestarea recunoașterii sale, eliminându-se astfel procedura exequaturului, procedură care uneori era destul de greoaie. O astfel de procedură prezintă avantaje importante în raport cu procedura de exequatur prevăzută de Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială⁹, întrucât va permite să nu mai fie necesar acordul autorităților judiciare ale unui al doilea stat membru, cu întârzierile și cheltuielile care rezultă din acestea.

Lipsa de obiecții din partea debitorului, poate lua forma unei neprezentări la o ședință de judecată sau a faptului de a nu da curs unei invitații făcute de instanță de a notifica în scris intenția de a se apăra în cauza respectivă. Este necesară însă, stabilirea standardelor minime pe care trebuie să le îndeplinească procedura în urma căreia se pronunță hotărârea, pentru a garanta că debitorul este informat, în timp util și astfel încât să își poată pregăti apărarea, cu privire la acțiunea în justiție introdusă împotriva sa, cu privire la condițiile participării sale active la procedură pentru a contesta creanța în cauză și cu privire la consecințele neparticipării.

Există însă diferențe mari între statele membre în ceea ce privește normele de procedură civilă, în special cele care reglementează notificarea și comunicarea actelor, ca urmare, este necesar să se dea o definiție precisă și detaliată acestor standarde minime. În special, un mod de notificare sau de comunicare bazat pe o ficțiune juridică în ceea ce privește respectarea acestor standarde minime nu poate fi considerat suficient în scopul certificării unei hotărâri judecătorești ca titlu executoriu european. Toate modurile de notificare și comunicare prevăzute la articolele 13 și 14 din Protocol se caracterizează fie printr-o certitudine absolută (articolul 13), fie printr-un grad foarte ridicat de probabilitate (articolul 14) că actul notificat sau comunicat a ajuns la destinatarul său. În cel de al doilea caz, o hotărâre judecătorească nu ar trebui certificată ca titlu executoriu european decât în cazul în care statul membru de origine dispune de un mecanism corespunzător care permite debitorului să solicite revizuirea completă a hotărârii în condițiile prevăzute la articolul 19, în acele cazuri excepționale în care, cu toate că dispozițiile articolului 14 au fost respectate, actul nu a ajuns la destinatar.

Notificarea sau comunicarea către o altă persoană sau alte persoane decât debitorul, în conformitate cu articolul 14 alineatul (1) literele (a) și (b) nu ar trebui considerată conformă cu cerințele acestor dispoziții decât în cazul în care persoanele menționate au acceptat/primit efectiv actul respectiv.

Prevederile Regulamentului se aplică în materie civilă și comercială, respectiv: - hotărârilor judecătorești. În sensul Regulamentului, „hotărâre judecătorească” înseamnă orice hotărâre pronunțată de o instanță judecătorească dintr-un stat membru, oricare ar fi denumirea care i se dă, precum „decizie”,

⁹ JO L 12, 16.1.2001, p. 1. Regulament, astfel cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 1496/2002 al Comisiei (JO L 225, 22.8.2002, p. 13).

„sentință”, „ordonanță” sau „hotărâre de executare”¹⁰; - tranzacțiilor judiciare; - actelor autentice privind creanțele necontestate; - hotărârilor pronunțate ca urmare a acțiunilor introduse împotriva hotărârilor judecătorești, tranzacțiilor judiciare și actelor autentice certificate ca fiind titluri executorii europene¹¹.

Regulamentul nu este aplicabil în domeniile: - fiscal, vamal sau administrativ, nici cu privire la răspunderea statului pentru acte sau omisiuni comise în exercitarea autorității publice („*acta jure imperii*”); - starea sau capacitatea persoanelor fizice, regimurilor matrimoniale, testamentelor și succesiunilor; - falimentului, concordatelor sau altor proceduri similare; - securității sociale; arbitrajului (art. 2 alin. (2) din Regulamentul nr. 805/2004).

Sunt considerate „creanțe necontestate” situațiile în care un creditor, în lipsa stabilită a oricărei contestații din partea debitorului cu privire la natura și valoarea unei creanțe pecuniare, a obținut fie o hotărâre judecătorească împotriva acestui debitor, fie un act executoriu care necesită o acceptare expresă a debitorului, indiferent că este vorba despre o tranzacție judiciară sau de un act autentic. Așadar, sunt considerată creanță necontestată:

- în cazul în care debitorul a recunoscut-o în mod expres acceptând-o sau recurgând la o tranzacție care a fost aprobată de o instanță judecătorească sau încheiată în fața unei instanțe judecătorești în cursul unei proceduri judiciare;

- în cazul în care debitorul nu i s-a opus niciodată, în conformitate cu normele de procedură ale statului membru de origine, în cursul procedurii judiciare;

- în cazul în care debitorul nu s-a prezentat sau nu a fost reprezentat în cadrul unei ședințe de judecată privind această creanță după ce a contestat-o inițial în cursul procedurii judiciare, cu condiția ca atitudinea sa să fie asimilabilă unei recunoașteri tacite a creanței sau a faptelor invocate de creditor în temeiul legislației statului membru de origine;

- în cazul în care debitorul a recunoscut-o în mod expres într-un act autentic.

Lipsa de obiecții din partea debitorului, poate lua forma unei neprezentări la o ședință de judecată sau a faptului de a nu da curs unei invitații făcute de instanță de a notifica în scris intenția de a se apăra în cauza respectivă, deși procedura de citare și înmânare a actelor de procedură a fost îndeplinită potrivit cerințelor legii. Încrederea reciprocă în administrarea justiției în statele membre face ca instanța judecătorească dintr-un stat membru să poată considera că toate condițiile certificării ca titlu executoriu european sunt îndeplinite pentru a permite executarea unei hotărâri în toate celelalte state membre, fără control jurisdicțional al aplicării corecte a standardelor minime de procedură în statul membru în care hotărârea trebuie executată.

¹⁰ În Suedia, în procedurile sumare privind ordinele de plată (betalningsföreläggande), termenul „instanțe judecătorești” include serviciul public suedez de executare silită (kronofogdemyndighet).

¹¹ Pentru punerea în aplicare a regulamentului, a se vedea și Decizia 1999/468/CE a Consiliului din 28 iunie 1999 de stabilire a procedurilor pentru exercitarea competențelor de executare conferite Comisiei (JO L 184, 17.7.1999, p. 23).

În scopul certificării unei hotărâri judecătorești ca titlu executoriu european, Regulamentele menționate au prevăzut necesitatea stabilirii standardelor minime pe care trebuie să le îndeplinească procedura în urma căreia se pronunță hotărârea, pentru a garanta că debitorul este informat, în timp util și astfel încât să își poată pregăti apărarea, cu privire la acțiunea în justiție introdusă împotriva sa, cu privire la condițiile participării sale active la procedură pentru a contesta creanța în cauză, dacă consideră necesar și cu privire la consecințele neparticipării. Solicitarea de certificare ca titlu executoriu european pentru creanțele necontestate, este facultativă pentru creditor, care poate să opteze, pentru sistemul de recunoaștere și de executare prevăzut de Regulamentul (CE) nr. 44/2001 sau de alte instrumente comunitare¹². Potrivit prevederilor art. 5 din Regulament, o hotărâre judecătorească care a fost certificată ca titlu executoriu european în statul membru de origine este recunoscută și executată în celelalte state membre, fără a fi necesară încuviințarea executării și fără a fi posibilă contestarea recunoașterii sale.

Pentru a fi certificată ca titlu executoriu european, la cererea adresată în orice moment instanței de origine de către creditor, hotărârea judecătorească privind o creanță necontestată pronunțată într-un stat membru, trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- hotărârea este executorie în statul membru de origine;
- hotărârea nu este incompatibilă cu dispozițiile în materie de competență prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 44/2001 capitolul II secțiunile 3 și 6;
- procedura judiciară din statul membru de origine a îndeplinit cerințele prevăzute de capitolului III în cazul unei creanțe necontestate în sensul articolului 3 alineatul (1) literele (b) sau (c) din Regulament;
- hotărârea a fost pronunțată în statul membru în care debitorul își are domiciliul în sensul articolului 59 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001, în cazul în care este vorba de o creanță necontestată în sensul articolului 3 alineatul (1) litera (b) sau (c) din Regulament sau în cazul în care aceasta se raportează la un contract încheiat de o persoană, consumatorul, pentru o utilizare care se poate considera ca fiind străină de activitatea sa profesională ori în care debitorul este consumatorul.

Dacă o hotărâre judecătorească cuprinde o hotărâre executorie privind cheltuielile de judecată, inclusiv dobânzile, aceasta se certifică, de asemenea, ca titlu executoriu european în ceea ce privește cheltuielile cu excepția cazului în care, în cursul procedurii în justiție, debitorul s-a opus în mod special obligației sale de a-și asuma cheltuielile respective, în conformitate cu legislația statului membru de origine.

Dacă hotărârea judecătorească certificată ca titlu executoriu european a încetat să fie executorie sau în cazul în care s-a suspendat sau limitat caracterul său executoriu, se eliberează un certificat care precizează suspendarea sau limitarea forței executorii, pe bază de cerere adresată în orice moment instanței de origine.

¹² Pentru notificarea și comunicarea actelor prin procedura prevăzută de Regulament, a se vedea și Regulamentul (CE) nr. 1348/2000 al Consiliului din 29 mai 2000 privind notificarea și comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă și comercială

Instanța se pronunță asupra cererii de eliberare a certificatului prin încheiere, fără citarea părților. Încheierea prin care cererea a fost admisă nu este supusă niciunei căi de atac. iar încheierea prin care cererea a fost respinsă este supusă recursului, în termen de 5 zile de la pronunțare, pentru creditorul prezent, și de la comunicare, pentru cel care a lipsit. Competența privind certificarea titlurilor executorii revine primei instanțe în cazul în care titlul executoriu îl constituie o hotărâre judecătorească, inclusiv cea care constată o tranzacție judiciară sau o altă învoială a părților în condițiile legii, ori judecătoria în a cărei circumscripție se află emitentul actului dacă titlul executoriu este un act autentic.

Certificatul se eliberează creditorului și se comunică, în copie, debitorului. În vederea punerii în executare a unui titlu executoriu european, creditorul trebuie să furnizeze autorităților însărcinate cu executarea din statul membru de executare: – copie de pe hotărâre; – copie de pe certificatul de titlu executoriu european; – după caz, o transcriere a certificatului de titlu executoriu european sau o traducere a acestuia în limba oficială a statului membru de executare, traducere ce trebuie certificată pentru conformitate de o persoană autorizată în acest sens în unul din statele membre.